

taiteesta. jakso 3. Taiteen moraalit, moraaliton taide - Taina Saarikivi

INTROMUSIIKKI SOI

Taina:

Niin kuin järjetöntä neljä tai viisi vuotta aikaisemmin kirjoittaa johonkin hakemukseen, että mikä on sitten tämän tutkimuksen ensinnäkin A. tulos ja B. vaikuttavuus yhteiskunnassa.

Taide on kuitenkin myös lähtökohtaisesti, ja tiedekin parhaimmillaan, niin nehen on sillä tavalla turhia.

INTROMUSIIKKI LOPPUU

Toivo:

”Taide on samalla kertaa pintailmiö ja vertauskuva. Ken sukeltaa pinnan alle, tekee sen omalla vastuullaan. Joka tulkitsee vertauskuvan, tekee sen omalla vastuullaan. Taide ei todellisuudessa kuvasta elämää, vaan katselijaansa. Jos taideteos synnyttää kiistoja, se on uusi, monitahoinen ja elävä.

Milloin arvostelijat ovat eri mieltä, taiteilija on sopusoinnussa itsensä kanssa. Hyödyllisten asioiden tekeminen voidaan antaa anteeksi siinä tapauksessa, ettei tekijä ihaile niitä. Ainoa peruste, joka oikeuttaa hyödyttömän tuotteen luomiseen, on tekijän ihastus siihen. Taide on täysin hyödyttöntä.”

Näin kirjoitti Oscar Wilde vuonna 1891 romaaninsa *Dorian Grayn muotokuva* esipuheessa. Wilde peräänkuulutti taiteen roolia kiistakapulana ja itsearvoisena ja hyödyttömänä ilmiönä. Nykypäivänä taiteen tekijöiden, kuraattoreiden, galleristien, laitosjohtajien ja monien yleisöidenkin jäsenten kesken taidetta ei kuitenkaan nähdä wildelaisittain hyödyttömänä, vaan taide on yksi tärkeimmistä keinoista maailman, kärsivien, köyhien, raihaisten ja kaiken hyvän pelastamisessa.

Toisaalta törkeästä säädyttömyydestä, lue homoseksuaalisuudesta, vankilatuumion saanut Wilde olisi saattanut tarvita pelastamista.

Wilden tavoin äänitaiteilija ja tutkija Taina Saarikivin puolustaa taiteen järkyttävyyttä, haastavaa ja joskus loukkaavaakin vapautta ravistella meitä arkisen kokemushorisonttimme turruttavasta turvasta.

Taina, milloin viimeksi taide järkytti sinua?

Taina:

Tosiaankin, milloinkahan se olisi ja mitä on järkytymisen oikeastaan myös, mitä se olisi. Mulla ei tule nyt kyllä ihan sellaista mitään mieleen heti, milloin mä olisin jotenkin järkyttynyt, jos se tarkoittaa tämmöistä jonkunlaista kauhistumista myöskin. Mutta tässä ihan muutaman viikko sitten kyllä jotenkin sanoisko vaikutuin tai joku nytkähti jännittävästi, kun mä olin Raumalla, Rauman taidemuseossa.

Siellä on tämmöinen lintu ja kala näyttely, missä on tällaisia ITE-taiteilijoita tai outsider-taiteilijoita, miten sitä haluakaan kutsua. Siellä oli paljon siis sellaisia töitä ja jotenkin tuntui, että myös sellaisia taiteilijahahmoja ja taiteilijapersoonia. Siinä oli jotain semmoista, sitä jäi kyllä jotenkin pitkäksi aikaa miettimään, sitä koko semmoista hyvin omaehtoisena, jossain tietyissään omassa paikallisessa ympäristössä tapahtuvan taiteen tekemisen jonkunlaista koskettavuutta, sanoisiko näin.

Taina:

Mulla ainakin tuli sellainen olo, siellä oli hyvin erilaisia töitä, oli kuvataidetta, installaatioita ja sitten siinä just sekoittu siinä näyttelyn esille panossa, se just tämä tämmöinen niiden taiteilijoiden tämmöisen elämäkerrallisuuden esittely ja sitten se taiteen esittely, että ne jotenkin koko ajan kutoutui toisiinsa, se heidän elämänsä ja tämän taiteen esittely.

Toivo:

Kyllä, kyllä ja ITE- tai outsider-taiteilla viitataan taiteeseen, jota luodaan taideinstituutioiden ulkopuolella vailla formaalia koulutusta tai esimerkiksi sanotaan, vaikka galleriajärjestelmän ulkopuolella.

Taina:

Kyllä, kyllä, ilman muuta.

Toivo:

Vähän se, minkä takia mä kutsuin sut tänne vähän kuivailmaiseen studiokoppiin täällä Kirkkonummella, niin on se, että sä Imagessa julkaistussa esseessä pohdiskelit, että miksi taiteesta tuli oikeamielistä hyvistelyä. Mitä sä oikeastaan tarkoitat täällä?

Taina:

No mä tarkoitan sillä hyvistelyllä sellaista, että jotenkin siinä ikään kuin sen taiteen tekemisen julkaisun yhteydessä niin paljon puhutaan tästä tämmöisestä vaikkapa, että tämä tekee maailmasta paremman tai nyt sitten ollaan siellä hyvien puolella ja puhutaan paljon oikeudenmukaisuudesta ja yhdenvertaisuudesta. Ja niin edespäin. Tietenkin yhdenvertaisuus etenkin on varmasti hyvin tavoiteltava asia, mutta juuri tämä, että miten me tässä, tai oikeudenmukaisuuskin, mutta sehän on hyvin hankala käsite noin, että kenen oikeudenmukaisuudesta puhutaan, ketkä on määrittelyvallassa ja näin.

Niin siis tämän tyyppinen, tuntuu että se on tosi paljon lisääntynyt ehkä tässä muutenkin yhteiskunnallisessa keskustelussa tällainen, että puhutaan tällaisesta, että olemme hyvän puolella. Ja muuten sitten se on mun mielestä aina vähän sellainen häilyvä, että mikä kuka, mikä se hyvä on, tai millainen se oikeasti on se parempi maailma ja keille parempi, millä tavalla parempi, mikä siinä, että kun varmaan mitään tämmöistä absoluuttia ei ole, että me ei voitaisi tietää absoluuttisesti jotain hyvää elämää, maa tai parempaa maailmaa.

Usein jätetäänkin kaikki määrittelemät. Puhutaan vaan hyvin paljon tästä, että on tällainen. Se on sellainen eetos tavallaan tästä tämmöisestä. Ja siellä on kaikenlaisia jonkinlaisia ulostuloja. Sitten mulla oli just tässä se, millä mä lähdin kirjoittaa, niin liittyy ihan tähän tämmöiseen turhautumiseen, tällaisessa taiteen rahoitusta käsittelevässä seminaarissa, jossa mä olin Kiasmassa maaliskuussa. Ja siellä oli näitä isojen taidelaitosten johtajia, muun muassa Kiasman ja Kansallisgalleria johtajat.

Ja sitten he niissä puheissaan kovasti paljon korostivat sitä, että meillä kyllä sitten nämä välitetään ympäristöasioista. Ja tällä tavalla, että siinä tuli just sellainen olo, että nyt tässä oikein halutaan sanoa, että me olemme tämmöisiä hyvin kuuliaisista, ja me kyllä noudattemme näitä vallassa olevia arvoja, ja olemme tietoisia, ja pyrimme just siihen kanssa siihen hyvään, ikään kuin tarkemmin määrittelemättömään hyvään. Niin sellaista, jota mä sillä tarkoitan.

Ja sitten siihen helposti liittyy tämmöinen vähän tämmöinen moraalisen ylemmyyden löyhähdys myöskin, että me olemme sitten ehkä vähän parempia, koska me olemme tajunneet mieltä näitä asioita.

Toivo:

Aivan. No tota, miten tämä ehkä ajattelutapa tai käytösmalli ilmenee? Onko tämä tässä, ja sä viittasit siihen rahoitusseminaariin ja vaikka tällaisiin julkilausumiin taiteen ympärillä, niin onko tämä selkeästi taidemaailman puheen vai myös taiteen sisällön ilmiö?

Taina:

Kyllähän se ilman muuta siihen sisältöön vaikuttaa myös koko ajan, koska silloinhan ihmiset valitsee niitä taideostensa ja taiteensa teemoja ja aiheita, niin ne liittyy hyvin usein esimerkiksi juuri ympäristökatastrofeihin tai juuri tällaisiin yhdenvertaisuuskysymyksiin. Minä katsoin juuri jotain tämmöisiä apurahan saajien kuvauksia siitä, millaisiin taiteellisiin töihin on saatu rahoitusta, niin siellä on hyvin paljon, puhutaan tämmöisiä, että tässä tarkastellaan näitä yhteiskunnallisia vallan rakenteita, että hyvin paljon on tällaista.

Kyllä minusta tuntuu, että ilman muuta se aina tavallaan kaivertuu myös sinne sisältöihin, että sitten ne sisällöt alkaa olemaan tiettyntyyppisiä usein.

Toivo:

Onko tässä jotain keskeisiä toimijoita tai instituutioita, jossa tämä hyvistely on yleisempää vai onko se jonkin sorttinen pohjavire, joka läpäisee laajemmin taiteen tekemisen, näyttämisen, tukemisen kentän?

Taina:

Joo, en tiedä voisiko sanoa, että olisi jotain semmoisia keskeisiä. Minusta tuntuu, että Suomessakin kuitenkin taideinstituutioiden kenttä on toisaalta laaja, mutta toisaalta sillä tavalla, kun täällä on nämä tällaiset ikään kuin valtiolliset instituutiot on aika muutamat. Ja sitten tuntuu, että tietysti ne helposti ne yhteiskunnalliset eetokset leviää sitten saman tien vähän niin kuin kaikkialle.

Mutta mä otin tähän nyt esimerkiksi mun mielestä tämmöisen, mikä on musta aika kuvaavaa juttua, että siis Suomen kansallisopera ja baletti, mikä on alansa tämmöinen suurin ja hyvin merkittävä instituutio Suomessa. Nythän ylipäätään näillä taideinstituutioilla on samalla tavalla kuin ennen vanhaan, edelleenkin on yrityksillä tämä tämmöinen, jos katsoo kotisivuja, niin siellä on se vastuullisuusosio. Niin nyt on taidelaitoksille tullut myös tämmöinen, että siellä lukee vastuullisuus ja

sitten sieltä voi klikata sen valikon auki ja katsoa, mitä sen alle on sitten kirjoitettu. Ja siellä on hyvin jotenkin samanlaisia ikään kuin lausumia.

Tässä tämän oopperan löytyy tällainen vastuun osio ja täällä on sitten erilaisia vastuita. Siinä on taiteellinen vastuu, ympäristövastuu, henkilöstövastuu ja taloudellinen vastuu. Nyt kun katsoo tätä taiteellisen vastuun, niin musta täällä on hirveän mielenkiintoinen lausuma, että jos me mietitään oikeasti käsitettä taiteellinen vastuu oopperassa, niin täällä on tällainen lause, että panostamme entistä enemmän siihen, että esityksemme heijastelevat nykyaikaisia arvoja ja puhuttelevat eri ikäluokkia ja eri taustoista tulevia ihmisiä. Niin tässä kohtaa tavallaan voisi ehkä myös kysyä, että eikö heidän taiteellinen vastuunsa olisi myöskin sitä, että heijastellaan sitä oopperan maailmaa ja tehdään ne oopperat mahdollisimman hyvin.

Tulevat ne miltä ajalta tahansa ja ovat ne mitä aikaa tahansa, etteikö tavallaan myöskin vähän niin kuin katsojan vastuu olisi sitten ymmärtää, että jos joku ooppera on tehty 1700-luvulta ja 1800-luvulla, niin silloin oli toisenlaisia arvoja ja ymmärryshorisontteja. Onko se sitä, että nyt pitää tosiaan jotenkin hirveästi virtaviivaistaa sitä, että onko se oikeasti taiteellista vastuuta vai olisiko se jotain muuta.

Olisiko se jotain tämmöistä ajan hengessä luovimista, etteikö taiteellisella vastuulla voisi ajatella myös semmoista jotain tinkimättömyyttä just sen jonkun sisällön tekemisen kanssa ja tällaista. Tämän tyyppisiä asioita mä jotenkin ehkä tuossa olen yrittänyt tavata myös.

Toivo:

No toi on mielenkiintoinen näkökulma ja sä tuossa nostit esimerkiksi sen, että toi kansallisoopperan tapa esittää arvot ja vastuullisuus on jollain tavalla heijastelee yritysmaailmassa totuttua tapaa puhua siitä mitä tehdään ja miksi tehdään. Onko tämä jotenkin taiteen ja taiteen tekijöiden maailman sisältä nouseva ilmiö vai näetkö, että tämä on tuontitavaraa jostain?

Onko tämä jonkun muun yhteiskunnan alueen vaikutussuhteesta ikään kuin siirtynyt myös taiteeseen vai onko tämä tosiaan keksitty itse?

Taina:

No varmasti se on siinä mielessä kun taidemaailma ja taiteilijatkaan ja taideinstituutiotkaan ei elä sillä tavalla missään tyhjiössä. Kyllähän se sieltä tietysti aina nämä tällaiset juuri kuten todettu niin tällaiset yhteiskunnalliset ehdokset sillä tavalla jotenkin etsautuu sinne myös sinne taidemaailmaan ja tulee osaksi sitä ja jotenkin sitten tulee.

Mutta siinä on tietysti tällaisessa arvojen esittelyssä siinä jatkuvassa arvopuheessa ja nimenomaan tällaisessa vähän niin kuin usein sanoisin myös ihan tällaisista arvoposeerausta on ilmoilla. Eli kauheasti listataan niitä arvoja ja sitten ei kuitenkaan välttämättä kauhean konkreettisesti sitä käsitellä, että miten ne sitten toteutuu siellä, mikä se todellinen semmoinen on.

Että se on tullut tavaksi sillä tavalla. Just tosiaan yritysmaailmassa joskus paljon aiemmin jo vaikka parikymmentä vuotta sitten, kolmikymmentä vuotta sitten oli nämä tällaiset missiot ja visiot oli tosi sillä tavalla, että nyt ne pitää esitellä. Niin tässä on vähän samaa ja nythän myös itseasiassa tieteen puolella on tätä, että esimerkiksi yliopistoissa on nämä tällaiset heidän ikään kuin visiot ja

strategiat esitellään siellä semmoisinaan niin kuin ne marssitetaan sinne jotenkin sinne näyttämölle ja sitten niiden kanssa siinä jotenkin poseerataan.

Mut siis sehän, mitä mä tossa tekstissäkin puhun, niin se varmaan liittyy tämmöiseen projekti-yhteiskuntaan myöskin, että kun tämä on niin sillä tavalla pirstaloitunut tämmöiseksi projekteiksi ja sitten kokoajahan ollaan menossa esimerkiksi just taiteen ja tieteen rahoituksesta tämmöiseen, että ollaan luopumassa siitä, että ollaan koko ajan nakertamassa siitä valtiorahoituksesta pois ja koko ajan, että nyt pitää itse hankkia rahoitukset ja itse hankitaan koko ajan. Että se on sitten tätä vastuullisuutta muuten myöskin kanssa, mikä on mielenkiintoinen ajatus, että voisi myöskin toisaalta ajatella niin päin, että sivistynyt yhteiskunta rahoittaa taidetta ja tiedettä kyselemättä yhtään mitään sen vastikkeellisuuden perään.

Mitäs tästä sitten seuraa, mitäs hyötyä tästä sitten, mitä me saamme tästä yhteiskuntaa, koska semmoista on mahdotonta sitten kauhean tyhjentävästi ja järkevästi sitten selittää tai osoittaa tai mitata.

Toivo:

Ja siitä tosiaan vastikkeellisuus on keskeistä, niin näetkö, että tämä on nyt se vaste, kun vaaditaan taiteelta ja tieteeltä sitä vastiketta, niin tässä ollaan.

Taina:

No tässä ollaan, mutta sehän johtaa sitten just tuommoiseen ihan älyttömään satuiluun ja valehteluun, että sekä taiteessa että tieteessä, niin mähän teen siis myös molempia itse, että olen myös tutkija, niin sehän on täysin päähkähullua kirjoittaa silloin, kun hakee vaikka tutkimusrahoitusta vaikka kolmevuotiselle tutkimukselle, jos tulee, vaikka mullakin esimerkiksi nyt oli tämmöinen etnografinen tutkimus viimeisin, missä tutkin siis hiljaisuuksia yhdessä entisessä kaivoskylässä siten, että menin paikan päälle, kuuntelin niitä hiljaisuuksia, haastattelin kaikkia entisiä kaivostyöläisiä heidän perheitään ja sen kylän asukkaita, niin se on täysin järjetöntä neljä tai viisi vuotta aikaisemmin kirjoittaa johonkin hakemukseen, että mikä on sitten tämän tutkimuksen ensinnäkin A. tulos ja B. vaikuttavuus yhteiskunnassa, koska taiteeseen ja tieteeseen kuuluu tämmöinen ennakoimattomuus, että kun jotain lähdetään tekemään, niin ei voi tietää mikä se lopputulos on, koska siinä kuitenkin se prosessi ja se koko matka on niin tärkeä ja sehän se juuri opettaa ikään kuin se työntekijänsä opettaa siinä matkaan, mutta se on vaan just se, että kun se on sitä valehtelua ja sitten taas mä luulen, että siitä ihmisille tulee tämmöisiä, no siitä on jonkun verran kirjoitettu, että siitä tulee tavallaan tällainen vähän skitsofreeninen olo, että toisaalta tietenkin haluan tätä tehdä ja ainoa tapa saada niitä rahoituksia on sitten satuilla niitä älyttömiä juttuja sinne, mutta että fiksu ihminen ei pidä siitä, että se elää tämmöisessä kaksoistodellisuudessa, missä se olisi mukavampi jotenkin rehellisesti sanoa, että en tiedä mitä tästä tulee, mutta uskon tähän ideaani ja sillä sipuli ja se rahoitettaisiin siitä huolimatta.

Toivo:

Niin tästähän Eetu Viren on kirjoittanut siitä, miten jollain tavalla taiteilijoita voi katsoa sellaisen nykykapitalismin melkein koekenttänä, että projektimaisesti ikään kuin kilpaa riistetään itseä. Niin kun kollegojen kesken kilpaillaan samoista hyvin rajallisista apurahoista ja just hyvin valheellisin

tavoin, kun ehkä olisi kiinnostunut se, että mä haluan maalata. Siinä on joku se toive päästä maalaamaan tai tekemään äänitaidetta tai muuta, mutta sitten se täytyy pukea tällaisen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja sen maailman parantamisen sanoihin ihan vaan, että voi jatkaa sitä, mitä haluaa tehdä.

Taina:

Kyllä. Ja sitten kun tuntuu, että nämä juuri nämä rahoittavat rakenteet, niin sitten ehkä vielä aika helposti, no tietysti heitäkin ikään kuin valvotaan ja kontrolloidaan sitten sieltä taas joltain ylemmältä taholta, että siinä on se semmoinen ikään kuin tämä tämmöinen valvonnan ja kontrollin ja raportoinnin ja myöskin näiden rahoitusmekanismien vaikuttavuuden. Tässä on tämmöinen kierre, niin sitten hekin, tai siellä on aika helposti ehkä omaksuttu se sellainen, että joo näin nyt tässä kuuluu lukea. Esimerkiksi tieteenrahoituksen puolella on todella jotenkin mun mielestä aika brutaalisti jo lukee se, että no niin, impaktit tohon, että listaappas siihen, miten tämä on.

Joistain taideinstanssienhan on poistettu vähän sitä vaikuttavuuden semmoista, että sitä ei tarvi niin siinä selitellä, mutta kyllä se siellä on läsnä, että jotkut taas ihan, että se on olemassa, että pitää selittää sitä, että mitä se sitten on. Mutta se koko vaikuttavuuden käsite on tällainen, että pitäisi niin kuin tuossa tekstissä kirjoitan, että pitäisi ymmärtää, että se on osa tätä New Public Managementia, että se ei ole mikään tämmöinen luonnonvoima, mikä tässä vaan on.

Se on tämmöinen täysin tiettyyn ideologisen systeemiin sisältyvä käsite, mikä on tällainen kauhean vaikea todennettava todellakin. Sehän on lähtenyt sieltä, että sitä julkishallintoa on haluttu just tehostaa, että ikään kuin löysät pois sieltä. Mutta että miten voi jotain taidetta tai tiedettä tehostaa sillä tavalla. Miten voi ajattelua tai ideointia tai semmoista. Ja kun mä ajattelen, että taide on kuitenkin myös lähtökohtaisesti ja tiedekin parhaimmillaan, niin nehän on sillä tavalla turhia.

Ne ei ole semmoista ihan primitiivisintä perustarvetta, niin kuin nyt vaikka ruoka ja juoma ihmiselämässä. Mutta kuitenkin hyvin lähellä sitä. Parhaimmillaan tarkoitan sitä, että niitä tehdään myöskin sillä tavalla, ettei ajatella, että mitäs hyötyä tästä olisi. Että vaan just olisi hyvä, että sitten vaan tekee, koska vaan jotenkin haluaa sitä tehdä.

Toivo:

Jostain uteliaisuudesta. Ja tämä New Public Management, jonka mainitsin tähän, on just julkisjohtamisen teoria tuolta 1970-luvun lopusta eteenpäin. Ja sinne ehkä jostain luvulla asti varsinkin kansainvälisesti suosittu Margaret Thatcher ja Ronald Reaganin henkilöityvä tapa tehostaa julkishallintoa, tuoda yksityisenmaailman oppeja liittyen esimerkiksi tehokkuusmittaukseen, kilpailutukseen ja yksityistämiseen.

Ja ei sen tulokset ymmärtääkseni ole mitään hirveän, sanotanako, mairitteleviä myöskään julkishallinnon puolella historiallisesti. Että ei ehkä ihmeekään, että se ei taiteessa tai tieteessä myöskään toimi. Ehkä sitten kiinnostaa kuulla vähän sinun henkilökohtaisesta kokemuksesta lisää, koska kuten mainitsit, teet sekä tiedettä että taidetta.

Itse ainakin sorrun pahasti siihen, että kun googlaat sanon artist, vaikka googlessa tulee ihminen siveltimet kädessä maalaustelineen edessä. Ja helposti taidekeskustelu typistyy kuvataiteeseen jostain hassausta syystä. Mutta sinä olet itse opiskellut musiikkitiedettä ja teet äänitaidetta, niin näkykö tämä myös muiden aistien taiteiden saralla?

Taina:

Tarkoitatko mun omassa tekemisessä vai?

Toivo:

Niin, omassa tekemisessä, kollegojen kesken. Oletko joutunut käymään näitä samoja pohdintoja ja keskusteluja?

Taina:

Tätä taiteen oikeamielisyyttä?

Toivo:

Niin, kyllä.

Taina:

Joo, no tietysti välttämättä ei puhuta taiteesta tai taidemaailmasta niin paljon siinä kollegoiden kesken, mikä on tietysti myöskin sellainen ihan hyvä asia. Kuvataide on totta, että se on usein sellainen ikään kuin näkyvin, ja se on varmasti juuri siksi, että toisaalta niitä instituutioita on ehkä sillä tavalla eniten.

Meillä on paljon tämmöisiä kuvataiteeseen keskittyviä museoita, vaikka toki monien museoiden se ikään kuin se kenttä on laajempi, että siellä alkaa tulemaan just muutamia. Mä en oikeastaan osaa äänitaiteesta sanoa, että miten siinä, mutta voisi ehkä ajatella, että yleisellä tasolla varmaan se on ihmisten ja taiteilijoiden siellä jossain sellaisessa tajunnassa.

Se on vähän niin kuin sellaisena hiljaisena särinänä suriseva tämmöinen vaatimus, ja se on juuri siellä niin kuin rahoitusta, että millaiset rahoitukset, haakemukset menee läpi ja mitkä jotenkin on siinä sillä tavalla näkyvissä. Itse asiassa nyt tällä hetkellä mun duuni on olla semmoisessa yhdessä Turun yliopiston projektissa, missä tutkitaan taidetyötä tällä hetkellä tämän hetken suomalaisessa yhteiskunnassa.

Se on tämmöinen, mikä just pohtii tätä tässä uusien talousmallien tämmöisessä kurimuksessa tätä, että miten olla taiteilija. Siinä mä oon tehnyt, me ollaan tehty kollegoiden kanssa tämmöisiä eri taiteilijoiden haastatteluja, hyvin eri alojen suomalaisten taiteilijoiden haastatteluja. Ne on anonymisoitu, että mä en nyt voisi sillä tavalla mainita, keitä ollaan haastateltu, mutta hyvin laajalla skaalalla suomalaisia taiteilijoita.

Siellä sitten mä oon erityisesti kysynyt, että tunnetteko jotain tämmöistä painetta, että mikä olisi tällä hetkellä semmoista, mitä yhteiskunta ikään kuin odottaa taiteilijoilta. Niin kyllä hyvin monet taiteilijat on sanonut, että kyllä he aistii tämmöistä, että on näiden tiettyjen tämmöisten hyvän puolella olemisen ja tämän tämmöisen tiettyjen, just vaikka sanoisin mukaan ekokatastrofin käsittelyn ja tämmöisten näiden tiettyjen aiheiden ikään kuin sellainen jonkunlainen tuntuu tuntuu

siellä, että monet on tunnistanee sen kyllä myös omilla hyvin eri aloilla. Tietysti varmaan nyt vähän riippuu alakohtaisesti, että ehkä just vaikkapa kirjailijat ja kuvataiteilijat ja elokuvampaa tuntee sitä taas toisella tavalla kuin vaikka sirkustaiteilija tai joku muu.

Siinä on eroja aloissa, mutta kyllä useat mainitsivat tästä, että on havainnut tällaista.

Toivo:

Ja se sanotetaan juuri yhteiskunnan paineena ottaa kantaa.

Taina:

Joo, tää kantaa ottavuuden. Ja sitten toi, mitä mä siterän tuossa sen Risto Isomäen, tämä tämmöinen kommentti, missä hän sanoi, että kirjailija Risto Isomäki, että olisi hänen mielestään hyvä, jos ainakin suuri osa taiteilijoista ottaisi roolikseen tämmöisen maailman parantamisen.

Se on musta mielenkiintoinen ajatus sillä tavalla, että miksi juuri taiteen pitäisi nyt olla se, mikä sitten parantaa tämän maailman ja tekee siitä paremman paikan. Miksi juuri taide kaikista maailman asioista? Entäpä sitten nämä poliitikot, jotka ovat siellä ihan tekemässä sitä heidän työtään hoitaa näitä ihmisten asioita ja tätä yhdessä olemisen asiaa, niin miksi juuri taiteet pitäisi ikään kuin valjastaa tähän tämmöiseen ja sen taiteilijan pitäisi valjastaa se oma taite. Sitä voi hyvin kysyä.

Toivo:

Niin tai kansainvälisten suuryritysten johtoryhmissä saattaisi olla tarvetta myös.

Taina:

Ei ole kriisin ajattelua. Nimenomaan joo, sieltäkin voisi tätä vastuullisuutta tosiaan penätä.

Toivo:

No tota, koetaanko tämä, sä koet tämän selkeästi ongelmaksi, tämän Zeitgeistin tai ajan hengen, mutta onko tämä, miten tähän suhtaudutaan muuten, koska itsekin olen pannut sen merkille, mutta aika vähän ylipäättään lukenut esimerkiksi kirjoitteluaiheesta, että tänä keväänä julkaistussa Jyrki Lehtolan esseekokoelmassa oli yksi esse ja joitain puheenvuoroja tulee vastaan tästä aiheesta, mutta ollaanko tästä huolissaan vai onko sun kokemuksen mukaan vai onko tämä enemmän hyväksytty asia, että no tässä nyt ollaan ja tässä mennään.

Taina:

Niin, se on kiinnostava kysymys, että musta sekin on huolestuttavaa, jos siitä ollaan kauhean yksinäisesti, ollaan sitä mieltä, että se on ihan ok, että siinä tulee vähän semmoinen yksinäisyyden tuntu mun mielestä sillä tavalla, että nyt tosiaan kaikki ovat niin sitä mieltä, että taiteen on pelastettava maailma ja parannettava maailma ja meidän kaikkien on oltava hyvien puolella. Nämä

on mun mielestä tosi ongelmallisia lausumia sen takia, koska siellä pitäisi sitten kysyä ne vaikeat kysymykset, että mikä on se parempi maailma ja miten se parannetaan ja mikä on se hyvä, mitä me tässä haetaan ja kenen hyvä se on ja niin edespäin.

Se on mun mielestä ennen kaikkea siksi ongelma, koska siihen liittyy, niin kuin mä sanoin tuossa aiemmin, niin se sellainen moraalinen ylemmyys. Ja musta tuntuu, että semmoinen moralismi, tällainen toisten moraalinen tuomitseminen, niin sehän tuntuu, että se on ainakin varsinkin, jos katsoo somea, niin se tuntuu olevan semmoinen ikään kuin ihan päivän juttu, että siellä toimitaan koko ajan niin, että jotenkin osoitetaan koko ajan vaikkapa jotain toista ihmistä tai toisia ihmisryhmiä tai olkoon se mitä milloinkin puolueita, yksittäisiä poliitikkoja, yksittäisiä mitä tahansa tekijöitä ja sitten osoitetaan heidät ikään kuin pahoiksi tai tällaisiksi, että he ajattelevat väärin ja heillä on väärät mielipiteet ja näin, niin se on mun mielestä kaikin tavoin hankalaa, koska mun mielestä maailma on sillä tavalla monimutkainen paikka ja pitäisi vaan enemmän pystyä jotenkin kuuntelemaan toisiaan, kuuntelemaan myös erimielisyyttä tai eri tavoin ajattelevia, että jos joku ajattelee täysin päinvastoin kuin itse, niin pitäisi vaan musta jaksaa kuunnella ja jotenkin kohdata se.

Ja mä ajattelin, että mä toivoisin, että olisi paljon enemmän tällaista, kun nyt on niin paljon sitä moralistista tuomitsemista, mutta jotenkin mä toivoisin, että maailmassa olisi enemmän tällaista vaan tällaista moraalista hämmennystä, eli vaan sitä, että miten me kaikki ollaankaan näin tällaisia vajavaisia ja surkeita. Mun mielestä tällaista voisi olla paljon enemmän. Nyt tuntuu, että on hirveän paljon niitä ihmisiä, jotka tasan tarkkaan tietää, mitä on hyvä elämä, hyvät päämäärät, oikein tekeminen ja mitä on väärät. Tuntuu, että on paljon tällaisia ihmisiä, jotka tuntuu tietävän niin hirveän vedenpitävästi.

Mä en ainakaan itse tiedä. Mä en osaa sanoa, mitä on esimerkiksi hyvää elämää. En tiedä. Filosofit ovat pohtineet näitä asioita satoja vuosia. Eivätkä hekään tiedä vielä, en minäkään tiedä. Musta Sami Pihlström on esimerkiksi kirjoittanut hyvin, uskonnonfilosofian professori, siinä kun hänellä on se *Ota elämä vakavasti - negatiivisen ajattelun opas*, niin hänellä on siinä paljon pohdintaa juuri tästä moraalin, että mitä se itse asiassa on. Sehän on aika vaativa itsereflektion ja itsekritiikin. Pitäisi jotenkin koko ajan jaksaa katsoa sitä omaa ajattelua myös kriittisesti. Ja jotenkin vaan tunnistaa ja tunnustaa se oma riittämättömyytensä.

Moraalisten kysymysten, niitä ei voi ratkaista tavallaan. Ne on äärettömiä ja loputtomia. Juuri elämä itsessäänkin on sellainen, että se ei ole ongelma, jonka voimme ratkaista. Se on vain jotain, jota voimme tässä ihmetellä, ajattelisin näin.

Toivo:

Onko tässä riskejä siihen, että me vertaillaan hieman vaikka omenoita ja appelsiineja? Jos on keskustelua, jossa on kyse vaikka kamppailusta ihan vaikka hallitusvallasta ja siitä, kenellä on se vahvin äänenpaino. Jos me ikään kuin sitä keskustelua verrataan vaikka just taiteeseen, joka on ehkä rajoiltaan ja moraaliltaan hämmäisempää. Niin etenkin tässä hyperverkottuneessa someajassa, jossa myös taiteilijat on paljon somessa ja keskusteluja käydään ristiin. Onko mahdollista, että nämä sekottuvat myös seuraajan päässä?

Taina:

Siis näitä tällaiset keskustelut politiikasta ja keskustelut taiteesta.

Toivo:

Juu, ja ehkä niin kuin aktivismi ja taide ja koska on aika jotenkin nähdäkseni selvää, että semmoinen hyvinkin selväsananainen moraalinen jaottelu on tietyllä tavalla poliittisesti tehokasta.

Taina:

Joo, ja sekin on sitten musta ihan oma kysymys, että miksi se on niin kauhean tehokasta? Miksi me niin kauhean mielellämme me ihmiset halutaan tämmöistä yksinkertaistettua ja selkeää? Että miksi ei yhtään jakseta elää sen monimutkaisuuden ja epämääräisyyden ja tietynlaisen diversiteetin kanssa?

Se tuntuu olevan äärettömän vaikeaa. Monethan tekee esimerkiksi ihan tätä tällaista, jos nyt vaikka somesta puhutaan, niin monet niin sanotusti siivoaa näitä kaverilistojaan. Että jos siellä on joku, joka ajattelee väärin ja kovin eri tavalla kuin itse, niin sitten se iloisesti ilmoitetaan siellä, että nyt mä muuten poistankin täältä listoiltani kaikki sellaiset.

Ja sitten se esitetään nimenomaan tämmöisenä hirveän urheana ja mahtavana aktina, että nyt mä niin kuin teen täällä tällaista. Mutta siis herranjyyden, eikö se juuri olisi tosi kiinnostavaa nähdäkin siellä syötteessään jotain täysin sellaista ajattelua, mikä ei putkahtele omissa aivonystyröissään? Että eikö se juuri olisi myös semmoisen avaran ajattelun yksi lähtökohta?

Mutta mitä tulee tohon, mulla oli tästä kanssa yksi esimerkki, tämä aktivismin. Sittenhän tietysti puhutaan erikseen tämmöisestä artivismista, missä taiteilijat, jotenkin se aktivismi ja taiteen tekeminen yhdistyy. Niin mä törmäsin täällä Voimalehdessä tällaiseen, tämä on tanssija tuolta taideyliopistosta, olisikohan nyt vielä tanssiopiskelija Iiris Laisi.

Hän on tätä tämmöistä yhtä Altamira 2042 teosta, josta on jossain Gabriela Carneiro da Cunha on ohjaaja. Niin he on keskustellut tästä taiteesta ja tämä kirjoittaja on tanssiopiskelija. Ja täällä hän on sitten kovin vaikuttanut tästä teoksesta, tässä on sitten tapahtunut jotain, tämä liittyy maahan ja veteen ja Xingu-jokeen.

Ja sitten sanotaan, että tämän teoksen lähtökohta ei ollut ihminen, vaan ihminen osana muuta, kuunteleminen ja spirituaalinen yhteys maahan. Sitten tämä tanssikirjoittaja tässä pohtii tällaista juuri tässä hänen omassa opiskeluissaan niin, että hän sanoo, että tuntuu, että täytyisi tehdä vain politiikkaa, että taide ei ole tarpeeksi. Ja sitten tässä on tällainen, että en usko, että mikään yksinään on tarpeeksi, myös politiikassa tulet löytämään rajat. Mä mietin tätä tällaista, että just se tarve, että ei ole riittävästi, nyt jos mä teen tätä taidetta, niin se ei ole riittävästi. Siinäkin on mun mielestä jotain, tai mä tulkitseen tällaisia lausumia niin, että siinä on joku hirveä tarve nimenomaan jotenkin parantaa sitä maailmaa ja vaikuttaa siihen.

Tässä on jotain sellaista latenttia omnipotenssia mun mielestä takana, että ajatellaan, että juuri minun ja juuri sen yksittäisen ihmisen pitää kauheasti ihan joka solullaan koko ajan osallistua kaikkeen maailman parannukseen, ja suurin piirtein aika globaalistikin. Siihen pystyy tietysti tällaisella klikkitasolla osallistumaan myös globaalisti, kirjoittelemalla kaiken maailman adresseja vaikka mihin.

Mutta se on tämmöinen voimakas ajatus siitä, että kauheasti pitää nyt juuri tässä ja nyt muuttaa juuri tällä taiteen tekemisellä. Siinä on jotain sellaista, mitä mä sanoisin, siinä on joku sellainen juuri

voimakas, siinä on myös, se on tavallaan aika sellainen sanoisko utilitaristinen tai tämmöinen taidetta optimoiva ajatus, että jos mä kerran teen tätä taidetta.

Aika monethan puhuu siitä, että jos mä olen niin etuokatettu, että siinä on joku tämmöinen hyvin järkevä ikään kuin ja mä teen sillä sitten hyvää. Mutta tämä on myös tämä optimoinnin yhteiskunta, että pitääkö meidän aivan jokainen elämän alue jotenkin itselle ja toisille perustella, että onko tämä varmasti järkevää, onko tämä hyödyllistä ja niin kuin näin. Ja sitten kun siinä tullaan väistämättä näihin kysymyksiin, että kenelle järkevää ja kenelle hyödyllistä suhteessa mihin siinä tulisi kysyä mielestäni nämä kysymykset, niin tämä on juuri tämmöinen loputtoman optimoinnin ajatus.

Noin Tere Vaden ja Antti Salminen on kirjoittanut siinä *Energia ja kokemus* -kirjassaan siinä naftologisessa esseessä, niin just tästä, että miten tämä oikeastaan tämä tämmöinen hyvin kapitalistinen, no sanokamme fossiilikapitalistinen, tämmöiseen fossiilisiin energioihin perustuva järjestelmä on tämmöinen hyvin produktivistinen. Siinä mielessä se tähtää, että kaikki voimat mobilisoidaan vain yhden päämäärän perään ja se päämäärä on vaikkapa, no jos ei sitä lausta niin ääneen, että se olisi vaikkapa talouskasvu, mutta se on ainakin juuri tämä tämmöinen hyöty ja tehokkuus ja sitten jonkunlainen tämmöinen, miksi me sitä nyt sanottaisiin, vaikkapa edistys, kehitys tällaisia.

Toivo:

Pääoman arvonlisäys.

Taina:

Niin, niin justiin, joo, toi arvonlisä on hyvä tällainen just nykyajan tämmöinen hohdokas muotisana. Niin, niin sitten jos kaikki elämän alueet, ihmiset suurin piirtein yksityishenkilöinäkin jo alkaa miettiä, että hetkinen, onko mun parisuhde sellainen, että se tuottaa arvonlisäystä ja niin kuin näin, että se lävistää kaiken, että suurin piirtein ihan kaikki, siis se oma ruumillisuus, lihallisuuskin jo mobilisoidaan siihen sellaisen.

Pitää olla terve, ettei rasiteta tätä yhteiskunnan murenevaa terveydenhoitojärjestelmää ja tämmöinen just tämmöinen jatkuva vastuuttaminen, että ole terve, älä doko, älä tupakoi, älä syö epäterveellisiä ruokia. Niin siis se sellainen loputon itsekontrollin vastuu, niin kuin sellainen itsevastuun ja se semmoinen optimoinnin ajatus ja onko työni sellainen, että niin en mä tiedä sitten, onko se taiteen idea olla tällaisessa myllytyksessä mukana, osa sitä.

Toivo:

Tästä tänään Herbert Marcuse tuossa *Eros ja sivilisaatio* kirjassaan kirjoittanut nimenomaan tästä, että hän analysoi tai diagnosoi, että kapitalismissa ihmisen mielen toiminnassa on tämä suoritusperiaate, joka nousee Freudin mielihyväperiaatteen rinnalle ja se on siis tarve tehostaa. Marcuse oikeastaan diagnosoi siis viiskytluvun lopussa kirjattu kirja, niin diagnosoi nimenomaan taiteen lääkkeeksi irti tästä suoritusperiaatteesta ja sen vaatimasta lisätorjunnasta eli omien mielihalujiin torjunnasta, jotta se tehokkuutta saadaan lisättyä.

Koska Marcuse näki siis taiteen vapaana leikkinä, jonka kautta ihminen pääsee käsiksi niihin vaihtoehtoihin ja kuvittelee ja se leikki eli saksan *Spiel* oli keskeinen käsite hänelle, niin pahalta näyttää, jos tämä taiteen vapaa leikkikin on tosiaan kahlittu ikään kuin tehokkuuden välineeksi näin vallitsevassa keskustelussa.

Taina:

Niin ja Marcuse myös, miten minä hänet tähän siteeraan tuossa tekstissä, niin hänellä on just tämä pointti myös, että jos taide todellakin ottaa vallitseviksi arvoiksi ne vallitsevat yhteiskunnalliset arvot, niin silloin se jotenkin menettää sieltä sen oman vapautensa ja sen mahdollisuuden olla tämmöinen myöskin vastakarvaan tekemisen ja ajattelemisen ja olemisen tapa. Että jos siellä aletaan korostaa just niitä samoja, mitä muutenkin yhteiskunnassa koko ajan hoetaan, niitä samoja asioita, niin silloin siinä on myöskin ehkä jotain sitten menetetty. Kyllä minä jotenkin näin olisin taipuvainen myös ajattelemaan.

Toivo:

Tämä että taide valjastuu yhteiskunnan vallitsevien arvojen tai tuotantosuhteiden tai mitä linssiä haluaakaan käyttää välineeksi. Itse kun tässä pohdiskelin, niin nopeasti tulee mieleen, että antiikin Kreikassa sanan kaunis ja moraalisesti hyvä, ne on sama sana, jota käytettiin. Ja totta kai, jos taidemuseon menee ja vaikka keskeistä taidetta katsoo, niin aika selkeä, hengellinen ja kristikunnan yhtenäisyydestä kiinni pitävä tavoite löytyy merkittävästä taidetta.

Onko tämä, mistä nyt puhutaan, uusi ilmiö vai osaa jotain jatkumaan?

Taina:

Varmaan siellä on semmoista jatkumoa. Mä en osaa nyt ehkä kauhean semmoista jotenkin pätevää analyysiä siitä nyt siinä lähettää. Mitä tulee nyt tuohon, mitä sanoit antiikin taiteesta, niin tietysti antiikin aikana ei ollut sinällään tätä taidetta olemassa tässä merkityksessä.

Toivo:

Jäljittäviä taitoja.

Taina:

Niin, kyllä. Taide on sinällään tämmöisessä mielessä, mitä se meille nyt on, niin se on tämmöinen hyvin uusi ilmiö. Sieltä 1700-luvulta, 1800-luvulta oikeastaan vasta. Joo, siellä on varmaan sitä semmoista syklisyyttä, että nämä asiat menee. Mutta tietysti sitten jokaiselle aikakaudelle tulee niitä semmoisia omanlaisiaan. Nyt just tässä 2020-luvun maailmassa, kun meillä on esimerkiksi tämä yhdistettyjen tietoverkkojen järjestelmä eli internet, niin se luo myös tietynlaisen semmoisen.

Tässä on jonkunlaista semmoista globaalia tietoisuutta toisella tavalla tai tiedottomuutta. Mutta joka tapauksessa semmoista ikään kuin, että pystytään hyvin ja siellä tulee semmoista tietynlaista

yhtenevääsyyttä ja ehkä myös monokulttuurisuutta, mikä jotenkin sitten niitä kyberneettisiä piuhoja pitkin ikään kuin sillä tavalla kulkeutuu.

Ja sitten toisaalta tämä tämmöinen, kun nyt on niin valtavasti puhetta tästä ekokriisistä ja ilmaston lämpenemisestä, mitkä epäilemättä ovatkin olemassa. Mutta siinä on ehkä jotain toisenlaista, jos nyt vertaa vaikka ihan sinne sanoisimmeko 1900-luvun alkuun ja teollistumisen ajan ja sen ajan alkuun, jolloin oli ehkä semmoista toisenlaista optimismia ja sen industrialismin nousu ja kaikki nämä futurismit ja nämä tämmöiset.

Niin tässä ajassa on enemmän semmoista ehkä semmoista dystopista se, että se diskurssikin on sitten ehkä sellaista dystopista sellaista, että mitä tämä maapallo sitten enää kantaa ja nyt on ikään kuin viimeiset ajat. Ja ehkä silloin voimistuu myös tällainen ikään kuin vaatimus tosiaan myös taiteelle olla sitten enemmän tämmöistä hyödyllistä lainausmerkeissä tai just maailman parannukseen tähtäävää, että jos siellä on hyvin semmoinen dystopinen se näkymä.

Toivo:

Tuo onkin kiinnostavaa, että jos ihmisen vaikka oma kokemushorisontti on niin kuin vallitsevan dystopinen, vaikuttaa siltä, että ollaan niin kuin oikeasti kusessa, niin tota onko kyse tästä latentista omnipotenssista eli piilevästä kaikkivoipaisuudesta vai onko kyse silleen niin kuin hukkuvan ihmisen niin kuin viimeiset voimista. Että kyllä niin kuin ymmärrätte, sanotaan, että itse olen podcastintrokäsikirjoittaja, niin oishan se niin kuin ehkä itsekin pitäisi, jos niin kuin aidosti ahdistaa, ihan aidosti ahdistaa tulevaisuus, niin suunnata podcastintrokäsikirjoitustaidot silleen, että jotain voisi tehdä.

Kyllähän se olisi niin kuin itsellekin hyvä, että olisi jotain tehnyt, vaikka oma se potenssi tuntuisikin jotenkin häviävän pieneltä samalla, kun maailma palaa ympärilläni.

Taina:

Joo, kyllä, kyllä, mutta tietysti niistä tarkoitat, että sanotko vielä?

Toivo:

Niin tai sä viittasit siihen tanssija-opiskelijan tekstiin Voimassa ja siihen ikään kuin jonkin sorttisen kaikkivoipaisuuden tai siihen, että...

Taina:

Semmosena mä sitä vähän luin sieltä.

Toivo:

Niin kyllä sä luit siihen sen niin kuin kokemuksen tai oletuksen siitä, että itse pystyy ja sen takia tekee. Niin ehkä just vähän ehkä siihen niin kuin itse haluaisin työntää vastaan, koska mitä omien tuttujen tovereiden kanssa on keskustellut, ikätovereiden kanssa, niin se ehkä just määrittävä onkin,

on enemmän semmoinen, että kun kukaan ei tee mitään, niin ei saa unta, jos ei itse jotain yritä. Tyyppinen niin kuin freimi.

Taina:

Tietysti, miten siinäkin sitä on määritellyt, mitä se kunkin ikään kuin tekeminen on ja yrittäminen, että toisaaltahan paljon puhutaan tässä tällaisesta, että nykyihmisellä on ikään kuin jumalten tieto, eli juuri tämä tieto kaikkialla olevista ongelmista. Mutta sitten yhä edelleen meillä on nämä ihmisen voimat, että ei meidän voimat ole sillä tavalla jumalten voimiksi muuttuneet, yksittäisen ihmisen, yksilön, pienen ihmisen.

Että kyllä mä näen, että aina on jotenkin kaikki arvo myöskin sellaisella elämällä, jossa myöskin ehkä lamaanutaan kaiken tämän edessä ja sillä tavalla mun mielestä se on niin kuin, ja sitten kun toisaalta ihmisen elämästä on niin vaikea sanoa, koska siellä on kaikenlaisia semmoisia kaikenlaisia rimpuiluja ja riuhtomisia ja lähimmäisten niiden aivan läheisten kaikenlaiset kivut ja asiat ja kasvukivut niin saattaa olla semmoisia, mitkä vie hyvin paljon voimia siitä elämästä, että silloin tietysti oma kysymyksensä on, että onko se ihmisen tehtävä olla jossain globaaleilla barrikaadeilla ikään kuin parantamassa maailmaa, jos vaikka se joku ihan hyvin lähinläheinen voi hirveän huonosti tai näin. Siinä tullaan näihin tämmöisiin valinnan kysymyksiin myös. Mä en osaa siihen sanoa, mulla ei ole siihen semmoista, mä en myöskään halua arvottaa ja musta tuntuu, että meidän on hyvin vaikea muutenkin sanoa jonkun toisen ihmisen elämästä, että tuo ei tee mitään näille tai näille asioille, koska mistä me tiedämme, että toinen ihminen on kuitenkin aina tuntematon, vaikka se olisi ystäväänkin ja näin, että siinä on aina se semmoinen aspekti, meissä ihmisissä on, tai mä ajattelen näin, että meissä on tämmöiset salatut varjoiset piirteemme kaikissa ja se on tosi vaikea päästä siihen käsiksi ja se liittyy myöskin tähän moralisoinnin ja tuomitsemisen ongelmaan, että mun mielestä just toista ihmistä ei pidä tuomita eikä oikein voi tuomita juuri siksi, koska me emme tiedä sitä toista, mutta varmaan tässä on myös kysymys vähän semmoisesta sukupolvista.

Mä ymmärrän sen, että nuoremmat ihmiset niin kuin kokee sitten semmoista ikään kuin akuuttia angstia sen ajatuksen edessä ja sitten kun tässä me ollaan koko ajan saadaan hirveän konkreettisia, nytkin ollut tosi, silloin kun oli se hirveä hellejakso ja kaikki oli aivan kulottunut, paahtunut sellaiseksi, niin kyllähän siinä tuli vähän semmoinen apokalyptinen tunnelma, että nytkö tää tässä jotenkin kulottuu tämä maapallo tässä silmissä ja tai sitten vastaavasti voi olla hirveän, nytkin ihan pelkät normaani tavalliset tuulet on ollut hirveän voimakkaat ja repiviä, että tulee semmoista, että kauhean kaikki tuntuu tai se tuntuu ainakin siltä, mutta siinäkin on sitten se, että onko se oikeasti vai onko siinä tämä tämmöinen myöskin sen ikään kuin sen jatkuvan katastrofipuheen kaijuttama tuntemus, että sitten tietysti pitäisi tutkia tarkkaan jotain erilaisia säätiloja ja niiden haavaintoja.

Silloin tällöinhan jotkut sääihmiset sitten julkaisee, että no tämä on aivan tavallinen kesäsää, tämä tällainen ja tulee näitä tällaisia, että joo se on mielenkiintoista, mutta että niin se vaikuttaa ihmisen kokemukseen, tietenkin se semmoinen, mitä siinä ympärillä puhutaan, miten niitä asioita kehystetään, puhutaanko katastrofipuheella just semmoisella, että nyt on viimeiset ajat toimia, mutta eikö ne toisaalta ilmastotutkijat ole puhunut näin semmoisen noin 40 vuotta jo, että nyt on ihan viimeiset ajat, että en osaa sanoa. Mä en oikein, enkä mä oikein osaa sanoa, että mitä mä omassa elämässäni ajattelin, teenko mä niin kuin, toisaalta mä ajattelen myös vähän niin kuin, että onko se, joo voin tehdä, mutta mikä on se oman tekemisen semmoinen lopullinen sitten, toisaalta

mä jotenkin näen, mulla on vähän ehkä semmoista fatalistista myös, että jos mä vaan nysvään tätä jotain mun surisevaa sirisevää ääntä tässä, niin sekin on ihan tämmöinen

OK-ratkaisu, koitan käyttää mahdollisimman vähän niin kuin energiaa ja jotenkin niin kuin sillä tavalla hissukseen hyvin niin kuin hitaasti ja paikallisesti ja pienesti teen jotain, jotain tällaista, mutta että niin, se on monimutkainen kysymys.

Toivo:

Mikä on taiteilijan rooli yhteiskunnassa? Nyt saa heittäytyä filosofikuninkaaksi.

Taina:

Niin, kun mä en oikein tiedä, ei tietenkään varmastikaan ole mitään yhtä roolia missään nimessä ja mä en tiedä mitä se rooli tarkoittaa, no tästä on nyt aiemmin viitattua siihen Risto Isomäen lausumaan, jossa hän sanoi, että tulisi mielellään olla tällainen rooli, että olen taiteilija ja pelastan maailmaa, mutta mä ajattelisin tosiaan, että monenlaisia rooleja. Ja siellähän tietysti sitten sekoittuu kaikenlaiset niin kuin ihmisen, yksittäisen ihmisen rooleissa, ylipäätään siellä menee sekaisin tämmöisiä ammatillisia ja yhteisöllisiä ja henkilökohtaisia ja vaikkapa sukupuoleen ja seksuaalisuuteen ja luokkaan ja etnisiteettiin ja kansallisuuteen liittyviä rooleja.

Niin mä en osaa sanoa mikä olisi taiteilijan rooli, mä näen vaan siinä semmoista, tai toivoisin ikään kuin, että siellä voisi olla semmoista mahdollisimman suurta vapautta, mikä voisi sitten olla jotenkin semmoista, että se voisi sekä molemmin vähän täältä lihan ulkopuolelta ja sisäpuolelta kummuta, että se taiteilija voisi itse itselleen antaa luvan ja rauhan siihen tietynlaiseen vapauteen, taiteelliseen vapauteen, tekemisen vapauteen. Ja sitten just, että yhteiskunnassa tulisi sellainen poliitikotaida toivoista työrauhaa, niin mun mielestä taiteilijat voisivat myös toivoa, että saammeko työrauhan vaan tehdä häröillä, vaan ihan rauhassa ja tehdä mitä lystää. Rakennellen taas surinoita ja kriksutteluita.

Toivo:

Oma käsitys maailmasta ohjaa toimintaa eli tavoin. Ja sitten siitä tuotettava taide taas uudelleen muokkaa vähän sitä, mikä se meidän kokemushorisontti on, että tällainen kaksoishermeneutiikka käynnissä tässä. Niin ehkä mulla on kova toive, että tätä podcastia kuuntelee myös taiteilijat, koska itseni kaltaiset sivusta huutelijat on totta kai ihan hyvää väkeä, mutta myös niitä, jotka tekee taidetta. Ja etenkin, jos nyt on kuulijana taiteilijoita tai itseään taiteilijaksi ehkä toivovia ihmisiä, niin tuntuu siltä, että sä itse et ole murtonut tämän paineen alla toimia oikein ja keskittyä näistä tietyistä tärkeistä asioista puhumiseen ja vastaavaan. Miten se onnistuu ja onko siihen jotain vinkkiä?

Taina:

Musta tuntuu, että mä en ole kyllä yhtään hyvä antamaan vinkkejä mihinkään tällaiseen. Mä toivoisin, että mä olisin itse pystynyt tosiaan toimimaan niin, että mä olis ikään kuin. Musta tuntuu, että mun omaa taiteellista tekemistä oon kyllä aika paljon ohjannut. Totta kai siellä tulee tällaista, siellä se kuuluu se yhteiskunnallisen ajattelun humina ja tuntuu tärykkalvoilla. Mutta kyllä musta

tuntuu, että siellä aika paljon ohjaa myös henkilökohtaisen elämän esimerkiksi uupumisen ja tällaiset kysymykset. Sehän laittaa myös ihmistä tietynlaiseen asentoon, kupertaa ja käpristää vähän toisella tavalla. Ja just vaikka siinä läheisten ihmisten elämässä tapahtuvat sellaiset erilaiset, mihin on sitten tavallaan fokus ja huomio keskittyy, niin mulla on tämä hiljaisuudet ollut semmoinen, mitä mä oon aika pitkään jo kiinnostanut.

Että mä koitan nytkin jatkaa sitä taiteellista työtä, tehdä näistä hiljaisuuksista. Ja itse asiassa nythän mä voin tässä sen, nyt kun mä sanon sen ääneen, niin se on totta, koska mä oon saanut kolmevuotisen taiteilija-apuraan.

Toivo:

Mitä suurimmat onnittelut!

Taina:

Kiitos. Siellähän lukee kyllä se kohta, että se tulee voimaan vaan sitten, jos hallitusohjelmaa hyväksyy tämän. Mutta kyllä se nyt on, sehän on siis skandaali, jos nämä otettaisiin nämä taiteilija-apurahat pois noin vain leikkaamalla yhtä äkkiä. Mutta se oli tosiaan, ja siinä on juuri tällainen erilaisten hiljaisuuksien ja hälyjen, että mä teen niistä tämmöistä äänitaidetta, erilaisista hiljaisuuksista, hälyistä.

Mua kiinnostaa siis just se sellainen, vaan niin kuin semmoinen oikeastaan aika, musta täällä maailmassa on liikaa touhua ja touhukkuutta ja semmoista ihmeellistä eteenpäin pyrkimistä ja kauheasti kaikkia suunnitelmia ja kehityssuunnitelmia ja edistystä ja pyrkimistä ja tällaista. Ja mun mielestä kaiken sen voisi vaan pysäyttää ja kaikki vaan seisautuisi aloilleen ja kukaan ei remppaisi asuntojaan eikä talojaan ja mitään katutöitä ei tehtäisi eikä mitään ja kaiken vaan annettaisi olla silleen ja kukaan ei hankkisi itselleen uusia koulutuksia ja tutkintoja ja hygieniapasseja ja tulityöpasseja ja mitä kaikkia niitä on.

Toivo:

Podcast-sarjoja?

Taina:

Podcast-sarjoja ja kaikkia niinku et jotenkin tulisi semmonen niinku semmonen. Jotenkin pienesti ja ihmetellään jotain mikroskooppista ilmiötä vaikkapa nurmikolla kävelevää muuraa. Toivottavasti en nyt kuule sitä hirveän rousseaulaiselta tämmöiseltä tässä niinku villi luonto vetää puoleensa.

Mä oon itse just oikeen tämmönen niinku apuva hyttynen ihinhoitava. Että tota siis tarkoitan sitä semmoista tarkoitan että on ihan hyvä olla näin että ei tarvi niinku olla kauheesti nytkimässä. Tähän voi tietysti liittyä ikään ja tällä se oma 53V ja tota yksi aikuinen lapsi jo ja toinenkin sitten jo ihan iso teini niin siinä on varmaan jotain tämmöstäkin niinku myös tämmöstä irtipäästämiseen ja silleen jättämiseen ikään kuin semmoista. Mutta mun mielestä se on laajemminkin ja siinä taiteellisessa tekemisessä myös semmonen että ja äänentekemisessä on ihan mahtava se kun pistää luurit

korville ja ottaa vaikka jonkun minuutin pätkän jotain ihanaa sähkömagneettisen säteilyn surinaa mitä saa kaikista näistä sähkölaitteista sillä semmosella mikrofoniolla tiedät varmaan sen. Ja sinnehän on hyvin kiehtovia ääniä hyvin erilaisia ääniä mitä tulee vaikka tuosta tietokoneen näytöstä tai just näistä ihan näistä sähköpistokkeista tai jostain niin tota semmoista kun vaan alkaa kuuntelemaan niin hups kolme tuntia hurauttaa ja siinä on sitten siellä voi vähän tehdä jotain sille äänelle pikkusen käyttää siellä jotain filttäreitä ja tehdä jotenkin niinku jotenkin pikkusen tunnustella ja kääpälöidä ja hipeltää sitä niin ja sitten siitä tulee niinku jotain sit se voi laittaa johonkin surisemaan tai ei mut että siinä on niinku semmonen vaan semmonen vähän semmonen pysähtymisen ja seisahtumisen ja hiljentymisen niin semmonen on mun mielestä semmonen mikä ainakin ehkä on sitten myös se on myös jossain määrin ehkä myös mun mielestä se on vähän myös semmoista anarkistista tekoa nyt tässä ajassa koska tämä aika on hyvin semmonen että kaikilla pitäisi olla kovin jotkut urasuunnitelmat ja kauheasti kaikkea just tämmöistä pyrkimistä jonnekin suuntaan.

Toivo:

Joku saattaisi jopa sanoa että maailma olisi parempi jos se olisi pysähtynyt.

Taina:

Nimenomaan mutta sittenhän se olisi jälleen tällainen hirvittävän tällainen sitten me oltaisiin taas luisuttu siihen että me taas hoitettaisiin optimoida se pysähtymisen kaikki kaikki merkitys me taas niinku redusoitaisiin kaikki merkitystä että sitten maailma olisi parempi mutta että joo ehkä tietysti jollain en osaa sanoa millä solutasolla kellekin ja millekin mutta tuntuu että se on semmoinen tärkeä asia semmoinen syventyminen ei niin kuin semmoinen että kauheasti pyrkisi ottaa haltuun monenlaista vaan ehkä just mennä vaan syvemmälle ja pysähtyä johonkin asiaan.

Toivo:

Mutta jokin tällainen niin kuin taiteellisen työn kautta niin kuin tiettyssä mittakaavassa tunnusteltava ilmiö kuten hiljaisuus tai hälyjä niiden väliin niin sieltä pystyy pystyy toisaalta lukemaan myös niin kuin yhteiskunnallisempaa kerrosta.

Taina:

Joo joo ja sitten kun musta tuntuu että mun omassa taiteellisessa tekemisessä on tämmöinen tendenssi nyt kun mä tein sen tutkimuksen siellä vanhassa kaivoskylässä joka on Lampinsaaren kylä tuolla pohjois-pohjanmaalla Raahesta noin 60 kilometriä sinne etelään niin ja sehän oli semmoinen niin kuin kun se on entinen siellä oli siis Euroopan suurin sinkkikaivos 50-60-luvulla mutta sitten kun se kaivos lakkautettiin 90-luvulla niin sitten se on niin kuin semmoinen pysähtynyt kylä siellä on hirveän paljon semmoisia autioituneita omakotitaloja ja semmoisia hyvin ränsistyneitä ja semmoisia se on niin kuin semmoinen hylätty ja sitten ne ja siellä on vaan nyt enää parissan sataa ihmistä ja keski-ikä on aika korkea.

Vaikka se on hyvin puuhakas kylä ja näin että mä sitä haluaisin sanoa siellä on hyvin paljon tämmöistä toimintaa mutta se nousee varmaan myös mutta siellä on paljon myös semmoista surua ja semmoista niin kuin luopumisen tuntua siitä kun se oli semmoinen hyvin vilkas ja oli se kaivos

josta tuli ne tietyt äänet ja tietty semmoinen tietty semmoinen niin kuin elämän virta siihen ja sitten kun se lakkautettiin ja sitten sieltä myös kaadettiin esimerkiksi sellainen kaivostorni minkä musta olisi ihan hyvin voinut jättää sinne ja siihenhän voisi laittaa vaikka jonkun kaivosmuseon tai jotain mutta se räjäytettiin pois sitten pari vuotta sen mitä ne kaikki kyläläiset olivat siellä katsomassa siitä löytyy muuten YouTubest videotkin siitä kaivoksen räjähtämisestä niin niin musta tuntuu että mulla on joku tällainen mulla on pitkään jo ollut siis varmaan pari vuosikymmentä semmoinen niin kuin kiinnostus tällaisia vähän semmoisia röntsäisiä unohdettuja varjoon jääviä katvealueita ja kaikenlaisia vähän niin kuin joutomaita ja semmoisia ja jonkun aika semmoisen isonkin ravistuksen tai mullistuksen tai jonkun semmoisen tyhjenemisen kokeneita paikkoja kohtaan ja mä tykkään tosi paljon olla semmoisissa paikoissa missä on semmoista vähän semmoista joutomaata mä muistan kun mä opiskelin Turun konservatoriossa aikoinaan mä olen siis myös entinen klasariammattihuilisti yhdeltä ammatilta niin kosa oli silloin siellä Linnankadun siellä niin kuin siellä loppupäässä mikä oli aivan semmoista rönttöistä joutomaata siitä ympäriltä ja sitten siellä oli ne vanhat krihtoninne köysitehtaan mihin se tehtiin sitten se uusi konservatorio mutta se oli mahtavaa kun se tuli siihen semmoisen se oli ihanaa se ympäristö nyhän se on puunnattu hirveen hienoksi siinä on kaikenlaisia hienoja kahviloita ja ravintoloita ja kaikki kivitykset on jokainen kivi on aseteltu siihen hyvin kauniisti että se on toisenlainen mutta siinä on niin kuin aina joku semmoinen.

Mun mielestä siinä on jotain semmoista kaunista potentiaa ja semmoista en nyt sanoisi toivoo mutta jotain semmoista niin kuin yhteiskunnallisesti merkittävää että annetaan olla esimerkiksi Helsingissäkin että annettaisiin olla vaan semmoisia joutomaita eikä heti ruveta puuhakkaan sitä mihin tehdään kylpylä mihin tehdään se ja se mihin tulee event hubia mikä milloinkin ja se puuttuu puhumattakaan siitä kun ne kaikki tuppaa vielä sitten olemaan aika samanlaisia ne kaikki mutta että ja just ympäri Eurooppaa mutta annettaisiin vaan olla ja katsottaisiin miten sammale kasvaa ja rikkaruohot kasvaa ja niin kuin että se on aika tärkeää musta että tällaisia paikkoja voisi olla ja varsinkin nyt tässä tehokkuusyhteiskunnassa että sitten se ihminen se väsynyt uupunut taakkansa alle painuva ihminen voisi vaan mennä tuommoiselle joutomaalle ja olla ja kuunnella siellä hiljaisuutta ja kohdata sitä omaa keskeneräsyttään ja vajavaisuuttaan siinä niin musta se on paljon luontevampi paikka kuin joku ihme puunnattu event hub mikä sitten huutaa kaikenlaista markkinasisältöä ja sitä semmoista hyvin ehkä myös monokulttuurista ja englanninkielisiä nauttimaan kutsuvia lauseita ja niin päin pois niin niin joku semmoinen on siinä ja se jotenkin on siinä mun taiteellisen tekemisen ehkä keskiössäkin nyt tällä hetkellä niin kuin jotenkin vaan olla siinä semmoisen pienen ja joutomaan ja hiljaisen ja semmoisen miksi sitä nyt sanoisi hylätyn tai unohdetun keskellä ja mä en halua tässä niinku tavallaan romantisoida sitä et sit se on niinku erikseen niinku on nää tämmöistä urban exploration tämmönen jotka ihmiset jotka menee seikkailemaan vaikka näille tämmöisille hylätyille niin se on niinku eri asia koska mä nään sen ehkä et siinä on vähän eri etos koska sit siellä helposti vaan käydään hyvin nopeasti sillä tavalla tehdään sieltä jotkut hienot fansit videot niin ei sellaista vaan et niinku et asettuu siihen sillä tavalla et melkein niinku juurtuu siihen sammaloituu siihen niin kyllä kyllä

Toivo:

mutta kyllä mä väitän haistavnsni pientä artistia myös tässä huoneessa.

Taina:

Onks se artivismia sitten?

Toivo:

Niin ehkä omanlaistaan tottakai niinku pysähtymisen puolesta toimitaan eri tavalla kuin tehostamisen puolesta.

Taina:

Niin mä haluaisin sillä tavalla tietysti kyllä irtisanoitua kaikista ismeistä et mä en tiedä yhtään hyvää ismiä vielä toistaiseksi mikä olis mun mielestä sillä aikaa hyvin toiminut siellä tuppaa helposti olemaan se et se niinku vähän jähmettyy ja sit muuttuu sammoseks stagnaatioksi mikä näkee just sit kaikki muut ajattelut ovat hirveen huonona mutta niin en osaa sanoa.

Toivo:

No mun mielestä tähän on hyvä pysähtyä hetkeksi tähän joutomaalle jossa istumme ja nyt me ollaan keskustellut tässä jo hyvä tovi ja kuulija ei varmasti muista läheskään kaikkea niin oisko jotain mitä sä haluaisit että jokainen kuulija veis mukanaan tästä jaksosta?

Taina:

Joo tää oli nyt kun me puhuttiin jo vähän tuosta ITE-taiteesta niin mä ajattelin et mä tota mun mielestä tää olis niinku semmonen mua itseä kiinnostaa siis hirveästi juuri tämän takia et se itetaide tota niin usein on sellaista et se joku ihminen joka ei ensinnäkään ajattele että olen taiteilija koska siellä ei tosiaan oo mitään muodollista taidekoulutusta missä sit olis nää tietyt aatokset sillä tavalla niinku juntattu sinne sieluun ja lihaan ja nää tietyt että olen taiteilija ja luon ja olen neroja tässä parannan myös maailman niin näitä kaikkia ei oo niinku sinne vaan että nää on tämmösiä ihmisiä usein hyvin iäkkäitäkin jotka sitten on vaikka eläny jossain maaseutupitäjissä ja sitten vaan ruvennu siinä tekee ja jotenkin se on just et ne lähtee siitä hyvin siltä pieneltä paikalliselta tasolta käytetään niitä materiaaleja mitä siin on ei lähdetä ostaa niinku 200 kilometrin päästä vaan käytetään sitä jotain roskaa, romua, jätettä sellaista niin mun mielestä tää Erkki Pirtolan tota tämmönen sarja on tämmönen niinku Erkki Pirtolan missä on hänen kuvaamiaan YouTube videoita näistä eri ITE-taiteilijoista niin tässä on mun mielestä jotain ihan hirveen semmoista kiinnostavaa että näitä mä voisin täällä on esimerkiksi tää Elis Sinistö josta nyt esimerkiksi Teatteri avoimet ovet teki sellaisen "Onnellisinta olla onnellinen" tällainen todella hieno näytelmä oli Taisto Reimaluoto oli siinä hänen soolonsa ja sit sit oli tällainen kuunnelma myöskin yleissä hieno radiotyö niin tota

Toivo:

Ja Sinistön Villa Mehuhan on täällä Kirkkonummella että oikein osuva esimerkki

Taina:

Joo kyllä kyllä joo niin tota sehän on kuulemma nyt sitten vissiin millaisessa kondiksessa se on?

Toivo:

No se on ehkä vähän pysähtynyttä joutomaan jos jokin että kyllä se siellä on ihan vaikuttava kohde mutta sitä ei huoleta sen suuremmin mutta siellä voi käydä vierailemassa ja bussillakin pääsee aika lähelle.

Taina:

Joo no näin mä ymmärsin että se on sillä tavalla että sillä ei ole nyt mitään virallista omistajaa tai mitään sellaista.

Toivo:

Täytyy myöntää että kiinteistöomistus ei ole vahvin osaamisalueeni mutta ainakaan sillä ei mitään aktiivista huoltokuntaa tai tukiyhdistystä löydy.

Taina:

Joo joo no mutta ehkä sekin ikään kuin sopii siihen mutta joo tässä on siis Eeli Sinistöstä on sitten täällä on Juha Pesonen, Markus Suusimäki, Mirjami Rautio sitten tämä Alpo Koivumäen savanna eli hänellä on myös tämä paikka savanna missä on sitten kaikenlaista -39 syntynyt maanviljelijä joka on sitten siellä tehnyt kaikenlaisia just ruostuneista raudasta kaikenlaisia eläinveistoksia ja hahmoja ja hyvin semmoista kiinnostavaa se juttu miten se on nimenomaan kiinni siinä että no mä näin tämmöisen osan tässä maassa ja sit mä aloin tästä tekemään ja sit tässä oli mä just katsoin tätä Alpo Koivumäen juttua niin hän hyvin pitkään just kuvas sitä että miten hän että se on niin kuin mahtavaa että sit keksii jonkun tavan että no nyt näin mä väännänkin tätä ruostunutta peliä mutta sanoi että no sit siinä onkin oikeastaan päivän hommat että sit ei jaksa tehäkään enää mitään että sit sairaanpäivän katso et jaksaako siitä sitten jatkaa taas että siis hyvin tällaista niin kuin musta tuntuu että tässä on niin kuin se sellainen ajatus että mitä taiteilijan kuuluisi tehdä tai miten sä voisit tosiaan osallistua tähän globaaliin maailman parannukseen niin se on hyvin niin kuin kaukana tällaisesta ajattelusta jossa ollaan jotenkin niin kuin sillä tavalla sen sellaisen jonkun materiaalin ja just tää tämmönen paikallisuus ja se oma ympäristö mitä siinä niin kuin samaan aikaan muokataan ja eletään niin tää olis mun mielestä semmonen. Erkki Pirtolan ite videoita löytyy ja tää on myös maaseudun sivistysliiton sivuilla ihmisesti sillä tavalla. Tää on mun mielestä jännittävä.

Toivo:

Kiitos paljon vierailusta ja mä haluaisin sanoa kuulijoille että me kuullaan taas kun puhe on taiteesta.

Tämä oli Kirkkonummen kunnan kulttuuripalveluiden taiteesta. -podcast. Sen toimitti, leikkasi ja liimasi minä eli Toivo Hursti. Löydät meidät kaikkialta missä podcasteja kuunnellaan sekä osoitteesta www.kirkkonummi.fi.